

"NEM FÉLMŰVELTSÉG -- MŰVELETLENSÉG"

merült az a probléma, hogy az egyetemisták java része félművelt. Szeretném helyesbíteni: nem félművelt -- műveletlen.

beszélgetéseink során, melyek ha ritkán is, de előfordulnak, egymásközt, gyakran kerül, mennyire hiányos a bölcsészek tájékozottsága, ill. milyen elképesztő a tájékoztatatlansága alapvető, főleg filozófiai kérdésekben. Mi ennek az oka? Nem utolsósorban az, hogy a filozófiatörténet nagyon egyszerű módon az első év első évében szakad a javarészt az iskolapadból kilépő lányok, vagy a katonaság toborozó-butító-nevelő hatása alól még fel nem ébredt ifjak nyakába...

Magyaráznom kell? Az a szerencsétlen diák /fiú/, akinek egy hónapja még azt hitték a fülébe, hogy a "miért" szót felcsejtse el, és ne gondolkozzon, hanem csak parancsolnak, az egyetemi év kezdetekor, mikor azt sem tudja, miből, mit, hogyan fog megtanulni, merüljön el Pláton gondolataiban??? Amikor az a szerencsétlen ki sem lát a kötelező olvasmányok jegyzékeiből, s a vizsgák, kolviumok, beszámolók és egyéb misztikus fenyegetések félelmében él, hogyan kezdne az emberiség nagy gondolatainak újraéléséhez?! "Csak túl lenni mindenem, nem megbukni!" -- a vágya legtöbbjüknek, mert nem tudják, mi előtt állnak. Nos, gondolom, nem kétséges, hogy a filozófia mélységei nem nagyon érintik meg a diákság javarészét abban az egy félévben, amelyben erről hivatalosan szó van. Beszéljek el arról beszélni, hogy azok, akiben esetleg mégis felmerülne a vágy a filozófia kérdéseibe mélyebben behatolni, az ókorról már a könyvtárban lemondanak, mert ma Pláton nem számít oly jelentősnek, hogy a bölcsőse /állítólagos szellemi elmiség/ részére akárcsak egyetlen példányt tartsanak összes műveiből... De a könyvtárt hagyjuk, mert az egy másik panaszgyűjteményt követelné.

Vajon reális-e az a felosztás, hogy az ötezres éve gondolkodó emberiség nagy állomásai/Lao-cse, Szt Tamás, Szt Kelemen, Avicenna... s ha folytatni akarnám, dicsekvésnek tünne! egy félév alatt megtanuljuk a "lényegét", míg az alig húszötven éve létező, s ma egyedül hiteles tudományos filozófiát és gazdaságelméletet /Marx-Engels-Lenin/ a további hét féléven keresztül tanulmányozzuk behatóan? Nem létezhetne-e ez az utóbbi amaz nélkül? Nem szégyen az, hogy egy átlag bölcsész filozófiai műveltsége Arisztotelész Metafizikájának egyszerű felületes elismarításából áll?! Hogy Plátonról annyit tud, hogy homoszexuális volt, Diogenész, hogy hordóban lakott, Héراكleitoszról, hogy /Marx szerint/ materialista volt, Nietzsche-ről, hogy megőrült...?! Mert körülbelül ennyi az, amennyit abból a gonosan megírt jegyzetből megőrizhet a köztudat, miután a vuzsgán a többség átment, az elmúlt korok gondolatait sűrítő, 250 átlapozott oldalnyi, újságpapírra nyomtatott gyűjteményt a szemébe dobja.

A szerzett érdemjegy feloldója műveletlenségétől való szorongásra alól, s ezzel letette az első lépést a magabiztos tájékoztatatlanság felé. Mi menti meg ezek után a "Tudományos filozófiát", hogy a diák ne bánjon ugyanígy vele? Talán a következő évek végeérhetetlen számú előadásai, vagy a szemináriumok megünghatatlan érdekesítő légköre, esetleg a szigorlattól való rettegés? Ezek már nem mentik meg a bölcsészt attól, hogy ne maradjon ugyanolyan műveletlen, mint addig, de közönség ne higgye azt magáról, hogy egyre szélesebben tájékozott. A tájékoztatlan emelkedően fogad el irányelveket, mert úgysem néz utána semminek, hiszen mindenre belegegyezni a legkönnyebb. De a manipulálhatóság kétoldalú, mert a tudatlant nehéz meggyőzni az ellenkezőjéről sem!

Amikor az egyetemnek nem az a célja, hogy önállóan gondolkodni képes, sokoldalúan tájékozott, művelt, tehetségeit kamatoztatni tudó egyéneket adjon a társadalom? Vajon az egyetem után kezdjen hozzá mindenki pótolni műveltsége hiányait, merre már megtanulta nem tudomásul venni? Mert erre nincs ideje az egyetem élete alatt /tényleg nincs! Ez nem elképzelhető! Annyi mindennel tömlik a szegény diák fejét, s közben a leglényegesebb elmerad, gondolkodni tudni nem tanul meg! Hogyan álljon meg itt a huszadik század végén szellemileg egy olyan bölcsész hallgató, aki az emberiség gondolkodásának múltját nem ismeri???

Javaslatom: a filozófia-történet oktatását 4 illetve 6 félév s időtartamra növeljük. Ehhez persze az kell, hogy az egyéb világnézeti tantárgyak oktatását rövidebb idő alatt végezzék.

"homo szapulensz"

+ +

NÉHÁNY SZÓ A FIL. TÖRT. OKTATÁS RÓL

nt a témában érdekelt, hadd tegyek néhány rövid megjegyzést "homo szapulensz" ásához.

1. A világnézeti tantárgyak oktatási keretét a minisztérium által jóváhagyott terv határozza meg, ezen mi helyileg nem változtathatunk. Ebből több dolog kötekezik, amire most nem térek ki.

2. A filozófia par excellence bölcsészettudomány, oktatásának igénye teljességgel idens.

3. A jelenlegi formában van bizonyos lehetőség a "filozófiatörténeti műveletlen-
g" pallérozására. Megemlíteném, hogy a fil. tört. előadásokon kívül, amely a té-
filozófiai illetve szaktárgyi továbbfejlesztésének a lehetőségét biztosítja
upán /szándéka nem terjedhet ezen túl/ -- minden tanév első félévében kettő,
sodik félévében egy filozófiatörténeti szövegolvasást hirdettek meg. Ezek során
vastuk és olvassuk Platon, Arisztotelész, Bacon, Descartes, Spinoza, Holbach,
nt, Hegel, Freud, Nietzsche, Sartre műveit. Egész félév során olvastuk már a
néhány filozófusokat, Nietzsche-t, Sartre-t, Gramscit.

4. Meg kell mondani, hogy a fil. tört. olvasási kör a hallgatóságnak csak egy
szűk körét érdekelte, viszont vannak, akik több éve részt vesznek ezeken a fi-
zófiatörténeti vitákon. A kritikai gondolkodásra, a továbbgondolásra itt igazi
etőség hiányzik. A gondolkodási képességünk továbbfejlesztéséért -- lehet, hogy
önkön felül is -- fáradoznunk kell. Kérdés azonban, hogy nem csak egy kisebbség
ges-e erre?

5. Nem szabad moreover szétválasztani a fil. tört.-öt és a marxista tárgyakat.
a bizonyos lehetőség arra, hogy a konkrét témák tárgyalásakor filozófiatörténe-
megközelítést alkalmazzunk. Más kérdés, hogy ezt a lehetőséget mindig kihasznál-
t-e.

6. Véleményem szerint a fil. tört. oktatás fejlesztésének -- a megterhelés ú-
bb adagja nélkül -- vannak bizonyos, a jelenlegi struktúra által is megengedett
vábbi lehetőségei. Keressük együtt, miként válthatjuk valóra e lehetőségeket.

"homo pedagogicus philosophus"

TÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSEK

- egyoldalú közlemény -

--" legutóbbi számában megjelent hírek egyike nagyrészt rám vonatkozik, de a
rkesztőknek nem volt idejük, hogy a szöveget előzetesen megmutassák /tévedés
essék: ezt nem rosszallom/, így az pontatlan, aradt, tovább kuszálva az eset-
és utórezgéseiről szállongó híreket; újra bizonysítva, hogy mennyire nincs ha-
om a velem történő dolgokra.

ennek ellenére az utolsó kísérlet.

z EB titkárhelyettese a tervezett kiadvány összeállításában való részvételmet
észerkesztőségről" sosem volt szó! / azért nem tartotta kívánatosnak, mert az
szerint velem "politikai problémák vannak. Az idézet pontos volt azért fontos,
t ez a kifejezés sokkal elasztikusabb, homályosabb, mint az előző számban irt
térő politikai nézetek". Halk morgásomat hallva /"ezt most hallom először"/

. felém fordulva megismételte többértelmű kijelentését, hozzátéve, hogy erre még
szatőrünk. A jelenlevőket persze meglepte ez a "minősítés"; D. kért magyaráza-
-- "Az egyetemi küldöttgyűlésen való szereplése miatt." A vita a tábor ügyei-